

KITARTÁS

A „KITARTÁS“ KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452 902. szám alatt hagyta jóvá.

Közgyűléseink.

Egyesületünk f. é. május hó 27-én tartotta hetedik évi rendes közgyűlését. Nem mondhatjuk, hogy az előbbi évekhez képest túlnagy érdeklődés mutatkozott volna; de ezt annak tulajdonítjuk, hogy a tagok lapunknak mult havi számában közölt mérlegből is már kellő tájékoztatást nyertek egyesületünknek anyagi helyzetéről. De nem is ismétlődhetek meg az előbbi évek zajos közgyűlései, mert azok az okok hiányoztak, melyek a tagokat annak idején felizgattak. Leginkább azonban hiányoztak azok, akik a multakat szem előtt tartva az egyesülettől anyagi hasznot reméltek. Ez a néhány ember kénytelen volt csalódottan visszavonulni, de részben az egyesület kötelekéből ki is lettek zárva, tehát nem volt alkalmuk azt az egyetértést megzavarni, mely a vezetőség és a tagok között fennáll. A közgyűlés tehát egyértelműleg bizalmat szavazott az igazgatóságnak, mely továbbra is ugyanazon uton fog haladni, mint eddig és minden ellenszolgáltatmány nélkül csakis a tagok érdekei lesznek irányadók az ő tevékenységükre.

Ezt a bizalmat az igazgatóság teljes mértékben meg is érdemelte, mert most már a tagok jogai és kötelességei oly szabatosan vannak körvonalozva, hogy ki van zárva minden félreértés és az egyesület vezetősége csak adminisztratív teendőket végez, a mennyiben a tagok jogos igényeinek kielégítése felett örökösök. Erről pedig bizonyosságot adnak azok a számok, melyek az eddig kifizetett biztosítási összegekről szólnak.

A közgyűlés tehát inkább csak ismétlése volt annak, a mit lapunk mult számában a tagok tudomására hoztunk, és a mit a jelen-

voltak meglepéssel újból tudomásul is vettek.

Egyesületünkkel karöltve működő hitel-szövetkezetünk is ugyanekkor tartotta harmadik évi rendes közgyűlését. A közzétett mérlegből eléggé látható a vezetőség munkája, tehát további magyarázat felesleges. Ez a szövetkezet nem nyereszkesedésre alapított vállalkozás, hanem támasza egyesületünknek és az a hivatása, hogy viselje illetve megossza azokat a terheket, melyeket máskülömben az egyesületnek egyedül viselnie kellett volna. További hivatása, hogy tagjait szükség esetén olcsó kölcsönökkel kisegítse és ilyen formán azokat a kötelezettségeket váltsa be, melyeket annak idején egyesületünk kilátásba helyezett tagjainak.

A mint a zárszámadásokból látható, a szövetkezet vezetőségének semmiféle anyagi haszna nincs és tevékenységével csakis a tagok érdekeit szolgálja úgy, a mint azt megválasztása alkalmával magára vállalta.

A szövetkezet forgó tőkéje ebben az évben megdupplázódott, de azonfelül még oly tőkével rendelkezik, hogy a legnagyobb igényeket is ki tudja elégíteni. Megjegyezzük azonban, hogy nem célja, mennél több pénzt elhelyezni, hanem hogy tagjait előre nem látható szükségések esetén segítse. Épen ez okból a kölcsön kérvények csakis oly esetben részesülnek kedvező elintézésben, ha maga a felvevő is erkölcsi biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a pénzt hasznosan fogja felhasználni. Olyan kérvények, melyek az ellenkezőre engednek következtetni, a legjobb kezesség mellett is elutasítatnak.

Midőnezeket tagjaink tájékoztatására közöljük, elvárjuk viszont minden egyes tagtársunktól, hogy egyesületünk érdekében lehetőleg közreműködjenek új tagoknak szerzése által.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronáig terjedhető kölcsönt kap a »Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet«-től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 5. sz. kimutatott segélyösszeg K 122,775.—

Ujabb segélyek:

Vass Pál, Rákosesaba, a tag halála után K 1000.—

Komáromi Nándor Rozsnyó, a tag halála

után ... .. K 500.—

Csutorás József Eger, neje halála után » 150.—

Balesetsegélyek:

Lapunk 5. sz. kimutatott segélyösszeg K 33,361.26

A humanizmus.

A pünkösdi nagy ünnepét annak emlékezetére üljük, hogy e nappal kezdődik a keresztény vallásnak, a szeretet vallásának az egész világon való hirdetése. E napon szállta meg Krisztus tanítványait a szentlélek, ihletve őket arra, hogy elmenvén tanítsanak minden népeket a szeretet vallására.

Arra a szeretetre amelynek alaptételei: »szeresd felebarátodat, mint tenmagadat«, ez a Krisztus vallásának sarktétele, ez az az eszme, amely a világ

megváltására volt és van hivatva. Véres és sötét századok viharai sokszor fellegekkel borították ezt a fényt és meleget árasztó napot, de az mindig keresztültört a felhőkön s az emberiség igazi boldog napjait csak akkor élte, amikor a humanizmus, az emberszeretet volt az uralkodó világnézet. Az emberiség átka, hogy ez az eszme örökre és végleg nem diadalmaskodhatik, hanem hosszabb vagy rövidebb gyógyás után épen azok keze homályosítja el, akik annak gyakorlására legelső sorban hivatva vannak. Pedig ha ez a világnézet megdőlné, avagy lassan-lassan kénytelen helyet engedni a telhetetlen kapzsiságnak, a határt nem ismerő hatalmaskodásnak, akkor az események során előbb-utóbb katasztrófa következik be. Oly korban, amelyben az erősebb semmiképpen sem látja be azt az igazságot, hogy minden hatalomnak önmagában rejlő korlátja van és semmiképpen sem hajlandó az emberszeretet törvényét gyakorolni, az olyan korban következik be a gyöngék tönkretétele után beálló tömegnyomor és e tömegnyomor nyomában oly mozgalmak, amelyek a társadalom hatalmasabb rétegeinek megdöntésére irányulnak. E mozgalmak mind az emberszeretet jegyében születnek; céljuk az elnyomottak felszabadítása, az elesettek felsegítése s az embernek azon jogokhoz való juttatása, amelyek őt az emberszeretet nevében megilletik. Az emberi vakság átka, hogy épen e nemes célokért az emberszeretet szent nevében sokszor a legcsekélyebb diadalért, lépésnyi előre jutásért ezrek vérenek kellett elfolyni.

E tusa sokszor hasonlított egy olyan párbajhoz, a milyent a középkori istenítéletekben vívtak, hol a bünösnek vélt foglyot meztelenül egy szárdal állították ki egy tetőtől talpig ércbe öltözött vitézzel szemben. Ha ártatlan s ügye igaz, úgy mondták, Isten megsegíti őt védtelenül is a pánczélos vitézzel szemben. Ilyen harcokat kellett vívni azoknak, akik az elnyomottakért, azok nevében élükön, vagy soraik között sikraszálltak az elnyomók ellen. Az ok a harcra az elnyomás volt, cél a felszabadítás. Az elnyomást szülte az emberi rövidlátás, az emberszeretet hiánya. Az, kinek a sors, születés, szerencse, kedvező gazdasági helyzet, erős érvényesülési tehetség kezébe adta a mások sorsa felett való rendelkezést, nem tudta, vagy nem akarta, úgy a multban, mint a jelenben sem elgondolni az emberszeretet igaz értelmét, hogy mit jelent a szeresd felebarátodat, mint tenmagadat; cseppet sem hajlandó annak azt az igaz értelmét elismerni, hogy ez azt jelenti, ne tedd szolgádnak, munkásodnak, alkalmazottadnak azt, amit nem tennél magaddal, ha helyükben volnál. Ez a vezérgondolata a humanizmusnak, ennek kell minden vonalon érvényesülni, hogy a fent vázolt veszélyes állapotok kikerülhetők legyenek. Lássuk most már, érvényesül-e ez a gondolat napjainkban? Feleletünk e kérdésre csak az lehet, hogy nem. Az a kor, amelyet a munkás és munkaadó közt emberszeretettel megfelelő egyenjogúság jellemzett, a civilizált országokban már letűnt.

Igaz, hogy az anyagi erők tekintetében fennállott mindig a különbség; de a bánásmód, az együttélés és érintkezés formái és lényege is megfeleltek a humanizmusnak. Mester és legény egy sorban dolgozott, egy asztalnál evett s nem ritkán a legény a mester családjába házasodott. Ez a kor, mondom, letűnt. Ma a munkás és munkaadó között

olyan különbség van, hogy általában a kettőről mint két külön osztályról beszélhetünk, és őket két egymással mereven ellenkező érdekek által mozgatott csoportnak tekinthetjük. A kölcsönös humanizmus, amely az ellentéteket kiegyenlíthetné, eltűnt s a viszonyok fejlődése olyan, hogy fájó szívvel azt kell jósolnunk, nem is támad elő egyhamar. A munkaadót és munkást a műveltség, az életviszonyok, az anyagi tehetőség oly óriási különbségei választják el, hogy a munkaadónak a legtöbbször a legnagyobb önmehtagadásába kerülne magát munkásai helyzetébe még csak *beleképzelni* is. Ő csak a maga helyzetét látja és itt azután nem a képzelet, hanem a valóság rideg eszközeivel dolgozik a maga hasznáért, jobbvoltáért. A vállalkozó szemében ilyképen a munkás majdnem árucikké válik s igazán mondhatjuk, hogy sok esetben túlzás nélkül megállhat ez. Gondoljunk csak arra, hogy egy-egy óriási ipartelep tulajdonosa avagy főigazgatója a keze alatt levő sok száz munkásból egyebet nem lát, mint egy lajstromot, amelyet hivatalnokai vezetnek, embert nem, csak holt betűket. S nincs munkásai között talán egy sem, akivel valaha szemtől-szembe állott volna és beszélt volna, mint ember az ő embertársával. A munkás részéről is hiányozni fog ily helyzetben a humanizmus, amelynek eredményezni kellene a munkaadó iránt való becsülést, tiszteletet, a munka igaz szeretetét, a munkaadó érdekeinek lelkiismeretes képviselését.

Mindkét részről elvész a helyes mérték, de nyilvánvaló, hogy a humanizmus hiánya kit sujt jobban és ez a hiány kinél panaszolható fel inkább. Sújtani a munkást sujtja, és az emberszeretet a munkaadónak volna első és legfőbb erénye. Csakhogy ma nem az, s a szolgáltatások, melyeket a munkásnak munkájáért nyújt, nem az emberszeretet mérlegén vannak megmérve, hanem a »mennyebe kerül?« üzleti elv alapján határozódnak meg. És ez a körülmény az, amely egyuttal megmutatja az utat a melyen haladva eljut a munkásság azokhoz a vívmányokhoz, amelyek őt a humanizmus jogán elvitázhatalanul megilletik.

Akkor, amidőn a munkaadó a »mibe kerül?« kérdését feszegeti, számításai körébe nemcsak a tiszta munkabért veszi fel, hanem sok egyéb kiadást, amelyek a munkások jólétét biztosítják. Felveszi? Azaz felvenné, ha kénytelen volna vele, ha t. i. üzletét másképp nem csinálhatná meg. A cél tehát az, hogy a munka árába beletudja a munkás vállalkozóval vétetni a béren felül azokat a szolgáltatásokat is, amelyek nélkül az ő emberséges életmódja lehetetlen. Csakhogy a munkaadó oly hatalommal rendelkezik, amely neki a tusában a pánczélos lovag előnyös helyzetét kölcsönzi és ez a hatalom a tőke, a fölényes gazdasági helyzet, ezzel szemben kell tehát a munkásnak ama nehéz viadalt megvívni fegyvertelenül. Mi legyen hát az a fegyver, amely őt e harcban diadalra segíti? Van-e olyan büvös kard, amely a sziklaszilárd pánczélt áttöri?

A középkori szegény vádlott csak az Isten segítségével bizhatott, maga erejéből már mit sem remélhetett a vértezett ellenféllel szemben; de a munkásnak egy jelgéje van, mely neki tanácsot ad, s amelynek ha szót fogad, ellenfelét alkura kényszerítheti. E jelge: a »segíts magadon, az Isten is is megsegít« igéje, tettere váltva pedig »szervezkedés« a neve. Az egyesek tömörülésével óriásivá gyűjteni

a szétforgácsolt egyéni erőt és a tömörített erővel súlyt adni a harcban hangoztatott követeléseknek. Oly fegyver, mely okvetlen diadalt szerez. Valamint a fillérekből oly tőke halmozódhatik össze, mely világot mozgat, úgy az egyesek erejéből oly erő állhat össze, mely e világot mozgató hatalmas erővel bátran felveheti a harcot. Azonban úgy a tömörülésre, mint az eredmény kivívására erényekkel kell rendelkezni, melyeknek bírása nélkül a cél el nem érhető. Az erők tömörítésére elő sorban bizonyos előrelátás kell, amelynek nyomában pedig szükségképen bizonyos lemondás jár.

E belátás az, mely velünk a jövő sikerek eredményeit láttatja s a nyomában járó lemondás az, mely velünk a jövő siker érdekében a jelenben áldozatokat hozat. Végül pedig a szervezkedés munkájában legfőképpen nem szabad szem elől téveszteni a célt, mely nem egyéb, mint az emberszeretet érvényesítése s azoknak, kik a belátás és lemondás szent eszméitől ihletve a szervezést, magukra vállalhatják, nem erőszakos hódítókként, hanem szerető felebarátokként kell egyengetni a világosodás utjait, mint az első pünkösdi után az *apostolok*.

B. L.

Az alkoholkérdés a vasutasoknál.

Irta: Dr. Cséri János máv. pályaorvos.

A szesz ismét tombolt. Emberéletben szerencsére ez egyszer nem tett kárt, annál nagyobb az államvasutak anyagi vesztesége. A történeteket ismerjük. K. mozdonyvezető ittas fővel lép szolgálatba és a kimaradhatatlan szerencsétlenség matematikai pontossággal áll be. Ez a zágrábi összeütközés tényállása, mely tény ismét világosan mutatja, milyen fontossággal bír az alkoholkérdés a vasutasokra, különösen a forgalmi és vontatási személyzetre nézve, és mennyire megérdemli, hogy minden oldalról megvilágítsuk. Az említett esetből kifolyólag a »Mozdonyvezetők Lapja« utolsó két számában a bal-eset egy mellékkörülményével, t. i. a felelősség kérdésével foglalkozott. Megindult a vita ugyanis a körül, hogy kit terhel nagyobb felelősség, a mozdonyvezető-e, aki ittasan lépett a szolgálatba, vagy az illetékes ellenőrző közeget, aki látva a mozdonyvezető ittas állapotát, mégis utnak engedte? Örömmel olvastam a talpraesett felszólalásokat ebben az ügyben, de mégis azt tartom, hogy ez a vita figyelmünket a főkérdéstől elvonja és a kérdés lényegét elhomályosítja. A kérdés lényege pedig az, hogy forgalmi és vontatási személyzetünk egy része szeszest italokat fogyaszt, *tekintet nélkül a szolgálat időpontjára*. Hiszen nyilvános titok, amit minden fűtőházban és minden állomáson tudnak, hogy mozdonyvezetők és fűtők, kocsimesterek és kocsitolók némelykor oly állapotban, vagy oly külső jelekkel jelentkeznek szolgálatra, melyek elárulják, hogy az illető közvetlenül, vagy csak rövid idővel előbb élvezett szeszest italt, anélkül azonban, hogy az illető részegnek vagy ittasnak mondható volna.

Már most az eddigi szolgálati szokás az, hogy az ellenőrző közegek nem utasítják vissza ezeket az embereket a szolgálatból, amint ezt a lapban megjelent mindhárom felszólalás is bizonyítja, még pedig azon okból, mert ittasság miatt a szolgálatból való kizárás az illetőre súlyos következményekkel

jár, otthon pedig esetleg nagy családja van, amely a családfő felfüggesztése esetén kenyér nélkül maradna, stb., stb.

Nos hát, amennyire tisztelem az emberi érzés megnyilatkozását különben, nem habozom kijelenteni, hogy ez ilyen eljárás határozottan rossz és káros. Meg is mondom, hogy miért.

Minden becsületes férfi előtt a legszentebb a kötelesség teljesítése. Minél nagyobb felelősséggel jár a szolgálat, annál szigorubban kell azt teljesíteni. Akiben pedig kötelességérzet nincsen, az elzüllött ember. És épen a kötelességérzetnek nincs nagyobb és hatalmasabb ellensége, mint az alkohol; mert akit a szesz hatalmába kerít, annak elveszi akaraterejét és bénítja kötelességérzetét.

És mi a célja, mi a hivatása a mozdonyvezetők szövetségének? Az, hogy az egész kar morális tekintélyét oly magasra emelje, hogy megbízhatóság tekintetében példa gyanánt emlegessék ország-világ előtt.

Már most hogy vagyunk a jelenleg szokásos eljárással? Amint a felszólalásokból láttuk, olyant is bebocsátanak szolgálatba, kinek »csillog a szeme és többet beszél a szokottnál«, miután őt a fentemlített okokból ittasnak nyilvánítani nem szabad. Most kérдем, hol van az ittaság és nem ittaság határa és ki van hivatva annak elbírálására? Van-e hozzá, — mint Kovács t. felügyelő ur igen helyesen kérdi, — valami eszköz, melynek segítségével meg lehetne állapítani, vajjon képes-e még az illető kötelességét kifogástalanul teljesíteni? És létezik-e ember, aki előre biztosan megmondhatná, hogy az a mozdonyvezető, aki a szolgálat megkezdésekor csak az ittaság kezdetén van, a következő órában nem fog-e az ittasága fokozódni azáltal, hogy a szesz hatása csak most áll be nála teljes erővel?

Nem, kedves barátaim, az eddigi eljárás mellett mi ebből a zsákutcából ki nem juthatunk, mert addig, amíg ez így marad, amint most van, a forgalom biztonsága mindig hiányos lesz.

Azon nézetben vagyok, hogy bizonyos dolgokban, mint teszem a szolgálatban, azaz a kötelesség teljesítésében semmiféle engedmény nincsen. A kötelességérzet csak egyféle, azt megosztani, vagy abból lealkudni nem lehet. Amikor a mozdonyvezető a gépen állva a vonatot megindítja, és meggondolja azt a nagy felelősséget, mely rá annyi emberélet és értékjavak rábizásával hárul, akkor csak a kötelességérzet adhatja meg neki az erőt, nehéz szolgálata teljesítésére. Ittas vagy spicczes emberben pedig kötelességérzet nincs és nem is lehet.

A tanulság tehát az eddig mondottakból magától értetődik és ez az, hogy szolgálatban a kiméletes elnézés káros és nem helyén való, mert ezzel sem a személyzet tekintélyét, sem az utazó közönség biztonságát emelni nem lehet. Itt csak a legkérelmetlenebb szigorúság segíthet. Akin a legkisebb jelei mutatkoznak annak, hogy szolgálatközben vagy a szolgálat megkezdése előtt két órával, szeszes italt ivott, az minden tekintet nélkül visszautasítandó a szolgálatból. Az egyetlen szempont, melynek szigoruan kell érvényt szerezni: az a forgalom biztonsága; más nincsen. Tessék hát a fergeset kimélet nélkül kiküszöbölni, akár a mozdony-, akár a forgalmi személyzethez tartozik. S éppen azért, mert a magyar mozdonyvezetők az intelligencia magasabb fokán állanak, és kötelesség-

érzetüknek annyi fényes bizonyítékát adják nap-nap után, kell, hogy az alkohol élvezetében, mindegyik fegyelmelje magát és csak pihenés idejében, de akkor is csak mértékletesen élvezzen szeszes italt.

Mindenki tudja, hogy az iszákosság súlyos betegség arra nézve, ki e szenvedélyét legyőzni nem tudja. De hogy meddig terjedhet az alkohol romboló hatása, azt önök nem tudják. Megmondom hát én. A szesz az embernek nemcsak a testét rombolja azáltal, hogy ellentálló képességét csökkenti és korán munkaképtelenné teszi, hanem a szellemi tehetségét is tönkreteszi, sőt a jellemét is rontja. Tessék a tébolydákat, a bolondok házait végig nézni, vagy a bűntények krónikáját figyelemmel kíséreni, itt is, ott is a legnagyobb szerepet játsza az alkohol. De nemcsak az ember maga kárhozik el, a szesz pusztító befolyása még a gyermekeire is kihat. Bebizonyított tény, hogy a hülye, elmebeteg, nyavalyatörős és bűntényekre hajló gyermekek legnagyobb részénél a baj átöröklött szerencsétlenség és az oka az *apa vagy az anya iszákossága*.

És ez a betegség az egész világon el van terjedve. Igyekeztek tehát és igyekeznek még folyton minden civilizált államban ezt a pusztító rémet mindenféle módon leküzdeni és elnyomni. Különösen Angliában és Amerikában csodálatra méltó módon van szervezve az iszákosság elleni hadjárat. Ott előkelő és befolyásos férfiak, nemes emberbarátok összeállottak és egyesületeket alapítottak, a melyek aztán tagjaikat felolvasások és közhasznú nyomtatványok által felvilágosították az alkohol káros voltáról. Továbbá nagy buzgósággal toboroztak mindkét nembeli híveket és vándorapostolokat küldtek mindenfelé abból a célból, hogy ezek a nép között minél nagyobb propagandát csináljanak az alkoholelles mozgalom mellett: szóval ezek az egyesületek se pénzt, se időt, sem fáradságot nem kimélték, nemes céluk elérésére. Ezek közt különösen kell emlitenem a Good-Templar rendet, ezt a nagy angol egyesületet, melynek áldásdús tevékenysége az alkoholelles mozgalomban az egész világon ismeretes. Ez az egyesület minden államban fiókot létesít és ezáltal új meg új híveket szerez. Legújabb idő óta nálunk is működik a Good-Templar rend egy fiókja. Ennek az élén nemeslelkű és önzetlen hazafiak állanak, kik az egyesület rövid fennállása dacára az egész országban toboroztak már számos híveket. Hatalmas eszköze a mozgalom terjesztésének az egyesület hivatalos lapja »Az alkoholizmus«, a melynek tanulságos tartalma minden olvasóra igazán nemesítőleg hat.

Hogy Németország, a hol az iszákosság nem kevésbé van elterjedve, mint bárhol, szintén és már régebb idő óta nagyban küzd az alkoholizmus ellen, az természetes. Az egész birodalomban nagy anti-alkoholista mozgalmat találunk, a melyből első sorban saját jól felfogott érdekükben, a német vasutak veszik ki a maguk részét. Miután általánosan arra a meggyőződésre jutottak, hogy ezt a betegséget, ha már megvan, sem fenyegetésekkel, sem büntetésekkel teljesen orvosolni nem lehet, a német vasutak a fősúlyt az iszákosságnak az elhárítására fektették olyképen, hogy saját hatáskörükben oly intézményeket hoztak létre, amelyek a személyzetet megakadályozzák vagy legalább meg-

szoritják a szeszes italok élvezésében. Ellenben bő és könnyű alkalmat nyújtanak arra, hogy szomjúságát mindenki ingyen vagy nagyon olcsón alkoholmentes italokkal olthassa. Ez az ugynevezett prophylaktikus módszer eddig nagyon jól bevált, amennyiben a jözanság mindinkább nagyobb és nagyobb tért hódít. A személyzet mindenütt kap ingyen forró vizet tea vagy kávé készítésére és minden nagyobb állomáson és a laktanyákban kávémasinák és szénsavas italok készítésére szolgáló gépek állanak ingyen rendelkezésre. Mig pálinka az egész vonalon nem kapható, az alkoholmentes italok a kantinokban és laktanyákban nagyon olcsón szolgáltatnak ki.

Az alkoholelleni küzdelemben hatalmas tényezőt képez továbbá a német vasutaknál a szigoruan betartott szolgálati beosztás. Nem lehet tagadni, hogy a pontos szolgálati beosztásnak nagy befolyása van a szeszes italok fogyasztására. Már azért is, mert a betartott szolgálati időtartam következtében a személyzet életmódja rendesebbé válik, testi ereje pedig kevésbé merül ki; míg hosszabb szolgálati időtartamok után a személyzet önkénytelenül a boros vagy pálinkás üveghez nyul, abban a hiszemben, hogy ezzel elernyedtet testét feléleszti. A szolgálati időtartam a német vasutaknál a következő: mozdonyvezető és mozdonyfűtő — havi átlagban számítva — több mint 10—11 órai szolgálatot nem tehet, azaz 30 nap alatt 300—330 órát. Egyes szolgálati időtartamok pedig 16 órán túl nem terjedhetnek. Ilyen hosszabb szolgálati időtartamokat azonban megfelelő hosszabb pihenéssel kell felváltani. Ha a tolatás folytonos, meg nem szakított nehéz szolgálatot igényel, az átlagos napimunka csak 8 óráig tart, az egyes munkaidőtartam a 10 órát pedig meg nem haladhatja. A vonatkísérő személyzetnél a szolgálati időtartam átlag 11 órában van megállapítva és az egyes szolgálati idők a pihenési idő változik és 6 óráig is eltarthat. A pihenés a rendes munkaidőbe beleszámítódik.

Ha a t. olvasóim az eddig elmondottakat nyugodtan átgondolják és a veszélyeket szem előtt tartják, a mivel az alkoholélvezet a vasúti szolgálatban jár, biztos a reményem, hogy ezen cikkem nem lesz a pusztában elhangzott szó és a vasúti balesetek nálunk mindinkább ritkábbak lesznek.

Az életbiztosítás.

Aki nem gondoskodik arról, hogy élete biztosítva legyen: vagy könnyelmű, vagy rossz lelkű ember.

E szavakat mondotta 1897. évi november 14-én a biztosítási törvény módosításának tárgyalásakor az angol képviselőházban Gladstone, Angliának és az egész XIX. századnak egyik legnagyobb államférfia.

Magyarországon, sajnos, még igen számosan vannak, kik elmulasztják életbiztosítás által gondoskodni hozzátartozóikról és saját magukról. Mi ennek az oka? Könnyelműség-e, vagy rosszlelkűség?

Annyi bizonyos, hogy a magyar könnyen veszi az életet. »Sohse halunk meg« — kiáltja vigadozás közben; amikor pedig súlyos napok virradnak reá, bizonyos keleti fatalismussal néz a jövő elé. Ennek dacára az életbiztosítás elhanyagolása in-

kább annak a körülménynek tudandó be, hogy az általános műveltség terjedése mellett sem ösmeri a nagyközönség egész mivoltában az életbiztosítás intézményének óriási értékét és emberbaráti jellegét.

Ha sorra vesszük az államokat és a nemzeteket, arra a tapasztalatra jutunk, hogy a leghatalmasabb, legműveltebb és legvagyonosabb államokban van leginkább elterjedve az életbiztosítás. Anglia, az északamerikai Egyesült-Államok, Hollandia, Belgium, Német- és Franciaország járnak elől. Ezekben az országokban minden száz felnőtt ember közül átlag 70 biztosítja az életét; nálunk ellenben minden ezerre nem esik több négyenél! Az európai nemzetek közül csupán a török áll mögöttünk a nembánomságban. Világos e szerint, hogy a műveltség és a felvilágosultság karöltve jár az életbiztosítási intézmény elterjedésével.

Mindenki tudja, hogy hzánkban rendkívül nagy a proletarizmus. Talán sehol nincs Európában annyi elaggott szegény ember, aki mások könyöradományaira szorul, s annyi százalmas sorsban tengődő gyermek, mint Magyarországon. Ennek oka szintén az életbiztosítás elhanyagoltságában rejlik. Honfitársaink leélik életüket, a nélkül, hogy öregkorukra és a sors esetleges csapásaira gondolnának, s igen sokan a családapák közül meghalnak a nélkül, hogy megelőzőleg — míg egészségesek és keresőképeseek valának — gondoskodtak volna feleségük és gyermekeik sorsa felől.

Amaz intézmények között, melyeket a humanizmus teremtett meg, egy sincs, mely áldásosabb és a társadalomra nézve hasznosabb lenne az életbiztosításnál. Áldásos azoknak, kik nem születtek a világra s nem halnak el nagy vagyon birtokában, hanem küzdenek a létért; hasznos pedig a jómóduaknak és gazdagoknak.

Minden ember tartozik gondoskodni a maga és a családja jövőjéről. »Senki sem boldog halála előtt« — mondotta a böcs Solon, s a magyar példaszó is azt tartja, hogy a szerencse kereke forgandó. Hányszor látjuk az életben, hogy egyes emberek, kik éltük delén jómódban bővelkedtek és dus jövedelem fölött rendelkeztek, öreg napjaikban kénytelenek a szegények házába menni, vagy koldulni? És miért? Azért, mert a szerencse mosolygós napjaiban megfeledkeztek arról, hogy balsors is zudulhat rájuk és elmulasztották életbiztosításról gondoskodni.

Ha kötelesség önmagunk jövőjét biztosítani, hogy ne váljunk mások terhére és ne kelljen életünk alkonyán kegyelemkenyérre szorulnunk, még inkább kötelesség részünkről azokról gondoskodni, kiknek mi adtunk életet, s a kiknek mi voltunk a támasza és fentartója.

Képzeltető-e szomorubb dolog, mintha meghal egy több gyermekkel bíró családapa, aki nem hagy hátra egyebet családjára, mint a butorokat?! Mi lesz a serdületlen gyermekekből?! Ki táplálja, ki nevelteti őket? Nem fognak-e elzülleni, vagy a legszerencsésebb esetben is, nem kell-e nekik keserves kinlódások és nyomorgások között felnőniök?

Amikor egy családapa lát elzüllött gyermekeket s hall árván maradt leányok szomorú sorsáról: jusson eszébe, hogy *hasonló sors érheti az ő tulajdon réreit is, ha nem gondoskodik jövőjükről.* Kevés embernek adatik meg, hogy fel tudja nevelni gyermekeit, míg azok a maguk erején képesek a lét küzdelmei

közt megállani. Nem elég az, amit különösen az értelmi osztályhoz tartozók — kik tisztességes keresettel is birnak — szoktak hangoztatni, hogy tudniillik: »Én megteszem kötelességemet családom iránt, mert kellő kiképzetésben részesítem gyermekeimet«. Ez csak akkor volna elég, ha az illető nyugodt és biztos lehetne a felől, hogy *megéri azt az időt*, amikor valamennyi gyermeke felnőtt és existenciát szerzett magának. Az élet azonban oly bizonytalan. Aki ma még erős volt és duzzadt az egészségtől, az esetleg már holnap, vagy egy hét, vagy egy év múlva kiterítve heverhet a halottas ágyon. Mit ér akkor az a finom és jó nevelés, amit kiskorú gyermekei addig élveztek? A legtöbbször még veszedelem és kár reájok nézve, *mert annál nehezebben törődnek a nyomoruságba!* Annál fájdalmasabb lemondani nagyratörő terveikről. Az ily gyermekek élete meg van mérgezve a visszaemlékezés által, mert, mint a halhatatlan Dante megírta:

Nincs nagyobb fájdalom, mint a nyomoruságban visszaemlékezni a boldog időkre

Szomorú jelenség, hogy hazánkban még ma is számos, egyébként derék, szorgalmas és családját szerető ember van, ki ily sorsnak teszi ki gyermekeit. Ha megkérdezzük, mi az oka, hogy nem biztosítja halál esetére családját, a felelet a legtöbb esetben az: »Igaz, hogy van némi jövedelemem, de nem annyi, hogy belőle életbiztosításra is telnék«. Aki így felel, az tévedésben van, vagy a családjára iránti szeretet csak amolyan felületes érzés benne. »Nincs olyan ember, aki *rendes keresettel bír* — legyen a keresetforrása hivatal, üzlet, ipari mesterség, diplomához kötött foglalkozás, vagy bármi tevékenység — *hogy jövedelméből egy bizonyos részt* — többet vagy kevesebbet — arra a célra ne fordíthatna, hogy vagy magát az öregkor idejére, vagy családját az ő elhunytá esetére biztosítsa. »Csak *akarni kell* — mondá Franklin Benjámín — s az ember a legkisebb jövedelemből is félre tehet valamit.« Az élvezeti cikkeknel megtakarított krajczárok felszaporodhatnak már egy év alatt annyira, hogy egy szerényebb életbiztosítás megkötéséhez alapul szolgáljanak.

Nem szokatlan az a kifogás sem az életbiztosítással szemben — és ezt különösen azok hangoztatják, kik magukat »*számitani tudó*« embereknek tartják — hogy: minek kössek életbiztosítást, miért kötelezzem magamat egy meghatározott évi összeg fizetésére, a mikor ott van a takarékpénztár, hol megfelelő kamatoztatás mellett elhelyezhetem megtakarított pénzemet«. Akad olyan is e számitani tudók között, aki kimutatja, hogy ha 20 vagy 30 éven keresztül mindig egyforma összeget helyez el a takarékpénztárba, az a kamatok kamatjával épp annyira növekszik, mintha hasonló évi díj mellett életbiztosítást kötött volna, vagy megfordítva kiszámítja, hogy ha az ember megélte a biztosítási határidőt, tulajdonképp csak a befizetett pénzt kapja vissza. Ezek az urak kétségkívül tudnak számitani, csak arra nem gondolnak, hogy *számitásuk alapja ingatag*, mert folyton fejük fölött lebeg az a fatális *ha* szócska: *ha* vajjon megéri-e a célbavett összeg összegyűjtésére szükséges időt?

Epp ennek a föltételelességnek a megszüntetésében rejlik az életbiztosítás célja és humánus rendeltetése.

Az életbiztosítás — Prudhomme szerint — a családoknál a gondviselés egy nemének szerepét játssza. Az apát, aki komolyan fogja fel az életet

és szülői kötelességeit, megmenti attól a gondtól, hogy mi lesz övéiből, ha hirtelen elhunyni találja? Attól a naptól kezdve, hogy megkötötte a halál esetére szóló biztosítást, ez a gond lesiklott vállairól és nyugodtan hajthatja fejét álmra, mert gondoskodott arról, hogy hátramaradottjai meg legyenek óva a nélkülözéstől.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy az életbiztosítás csak a vagyontalanok számára való. Mint említettük, ezekre nézve igazi *áldás*, a vagyonnal bíróknak pedig *hasznos*.

Igen sok vagyonos, sőt dúsgazdag családnál is előfordul, hogy a családfő elhunytakor különféle morális és egyéb kötelezettségek maradnak, melyek kiegyenlítése zavart okoz a megfelelő készpénz hiánya miatt. Például a családfő végrendeletében, melyet jóval halála előtt készített, különféle alapítványokat tett és rokonai számára hagyományokat biztosított. A végrendelet megírása és a halála közti időben azonban oly változás állhat be vagyoni helyzetében, hogy örökösének a legnagyobb zavart okozhatja a családfő végakaratainak teljesítése. E zavar elkerülése végett ajánlatos, ha a gazdag ember azt az összeget, melyet halála esetére másoknak szánt, életbiztosítással biztosítja.

Magyarországon a legnagyobb ritkaságok közé tartozik — mig a művelt Nyugaton mindennapos dolog — hogy családdal bíró gazdag emberek tetemesebb összeget hagyományoznak humanitárius, kulturális vagy tudományos célokra. Nagy alapítványtevőink: a Zsivora Györgyök, a Röck Szilárdok, a Berde Mózesek egytől-egyig magános, családnélküli aggalegények vagy özvegyek voltak. Egész vagyoniukat átengedhették tehát a *közszéleloknak*, örök emléket emelve maguknak a nemzet hálás emlékezetében. A családdal, a törvényes örökössel bíró gazdag emberek — ha ez a kérdés szóba kerül — azt szokták mondani: »Én is szívesen áldoznék valamely nemes célra és megörökíteném nevemet egy nagy alapítvánnyal, de nem rövidíthetem meg vagyoniukban saját gyermekeimet«.

Nincs erre szükség. A *biztosítás módot nyújt minden gazdag és nagy jövedelemmel bíró embernek*, hogy a humanizmus vagy a hazai kultúra iránt való kötelezettségét leróhassa anélkül, hogy hozzátartozóinak öröksége csorbát szenvedjen. Kössön egy halálesetre szóló biztosítást, fizesse az évi díjat, mely jövedelme mellett nem játszik szerepet, s így megerősítés és örökösének megterhelhetése nélkül nagy összegeket juttathat arra a célra, amelyet istápolni érdemesnek tart. Mennyire föllendülnének összes emberbaráti és közművelődési intézményeink, ha főuraink, főpapjaink és a hazai pénzvillág dúsjövedelmű előkelőségei e tekintetben követnék az amerikai gazdag emberek példáját, kik közül alig hal el egy is anélkül, hogy *biztosítás révén* tetemes összeget ne hagyományozna vagy kórházra, vagy egy árvák intézetére, iskolára vagy más humánus intézetre.

Hogy az életbiztosítás nemcsak egyszerű hivatalnoknak, szellemi munkásnak, iparosnak, kereskedőnek és kisbirtokosnak való, azt láthatjuk abból is, hogy az uralkodók és az uralkodóházak összes tagjai is biztosítják magukat halálesetre. — És hogy az életbiztosítás *előnyös üzlet*, azt legfényesebben igazolja az a körülmény, hogy a világ legszámitóbb és legpraktikusabb nemzetnél, az északamerikai Egyesült-Államokban a *bankárok és pénzügyi kapacitások közt nincs egy se,*

aki ne őrizne szekrényében egy életbiztosítási kötvényt. Ha ezek az egész életükben pénzzel és számitással foglalkozó emberek előnyösnek tartják a biztosítást: mi értelme és alapja van a Magyarországon gyakran hallható ama megjegyzésnek: »Nem biztosítom magamat, mert lehetetlen, hogy reám nézve előnyös legyen az, ami a biztosító társaságnak hasznot hoz«.

Hogy a biztosítás valóban üdvös, azt a »legnagyobb magyar«, gróf *Széchenyi István* is átérezte. A múlt század negyvenes éveiben az ő lángeszű agitációja ébresztette föl e tekintetben az alkotó kedvet. Az alkotásban pedig a jelszónak következőnek kell lennie: egyesült erővel előmozdítani mindnyájunk érdekeit.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Háziállataink eredete. A háziállatok közül a *kutya* terjedt el leginkább. A legmesszebb és legzordonabb éjszakai tájakon is az ember egyetlen kísérője, igavonó állatja, a föld minden részén pedig hűséges segítője a vadásznak és házőrzője a letelepült embernek. Ősét valószínűleg egy farkasfaj képezi, amely a kóborló vadásznépek után járt, s az azok által elejtett vadak hulladékait falta. Így lassanként az emberekhez szokott s azok segítségével használták vadászataikban. A *szarvasmarha* különféle fajait rég megszelidítették és az ő világban mindenütt elterjedt, ahol az éghajlati viszonyok meg nem akadályozták meghonosodását. Ami szarvasmarháink valószínűleg részint a rég kihalt őstulok utódai, részint ázsiai származásúak. Az ősi bélyeget legvilágosabban viseli a magyar ökör, a melynek czimeres és fehérszőrű mássai legelésznek a középázsiai kirgis pusztákon. Azonban az európaiak már a délafrikai Jöreménység fokán is találtak szelidített szarvasmarhát, a mikor odakerültek. A *bivaly* a nagy népvándorlaskor került Indiából déli Európába és innen terjedt el tovább. A *juh* nyugati Ázsiából, a *kecske* a Kaukázus hegyéből, a *ló* és a *szamár* belső Ázsiából származik, ahol még ma is vadon legelészik csordaszámra. A mi *disznók* keverék faj, részint Indiából, részint a vaddisznótól származik, közelebb áll az ősi fajtahoz a magyar sertés, mint az angol fajta. A *teve* belső Ázsiából ered, onnan került Afrikába, sőt újabb időben Ausztráliába és Amerikába is nagyobb számban. A *láma* délamerikai, az *elefántok* közül csak az indiai szelidített háziállat, afrikai fajtát eddig nem szelidítették meg. A *tyúk* indiai, a *gyöngytyúk* afrikai eredetű, a *pulyka* Amerikából, a *lud* és a *kacsa* észak Európa tengerpartjairól ered. A *selyemhernyó* a Kr. u. való VI. században került Khinából Görögországba. A hasznos és szorgalmas *méhecske* Ázsiából származik.

A kötelezett balesetbiztosítás jövőjéről nyilatkozott múlt hét végén Wekerle miniszterelnök egy nála tisztelgő munkaadó küldöttség előtt. Kijelentette a miniszterelnök, hogy a balesetbiztosítás ügyeannyira érett a befejezésre, hogy megvalósítása már nem sok időt fog követelni. Reméli, hogy a balesetbiztosítás terheinek egy részét képes lesz az állam viselni. Ez a nyilatkozat arra enged következtetni, hogy az új balesetbiztosítási törvény az állami járulást is megállapítja majd, a mire nézve ez az első illetékes helyről jövő nyilatkozat.

Valami a lutriról. A lutri, tudvalevőleg a sorsjáték egy neme, a melyben 1—90. terjedő folyó számok használatosak és ezek közül huznak ki öt nyerő számot. A kincstár azután ezekre a számokra a betét bizonyos többszörösét fizeti ki nyeresémmel. A kincstár, hogy meglegyen a maga haszna, nem fizet ki annyit, mint a mennyi a valószínűségi számítás szerint a nyerő számoknak jutna, hanem jóval kevesebbet. Így pl. Ausztriában a kincstár ambóra a betét 240-szeresét fizeti ki, holott a számtani számítás szerint a betét 400-szorosa járna. Azonfelül még a nyerő 15% adót is fizet, s így felét sem kapja annak, ami jogosan megilleti, amint látjuk tehát az államkincstárnak is busás bevételt nyújt. A lutrit legelőször Olaszországban firenze használta föl bevételi forrás gyanánt. Az első ilyen nyilvános lutrijáték 1530-ban volt, Franciaországban I. Ferenc király 1539-ben engedélyezte hatósági felügyelet alatt, majd 1657-ben Párisban felállították az első francia állami lotteriát. Ugyan ezen időben fennállott már Angliában, Hollandiában és Poroszországban. Ausztriában és Magyarországon a lutrit 1752-ik évben hozták be. Kezdetben bérleti kezelésben volt. A bérlő az 1752—1770-ig terjedő időközben Cataldi nevű olasz volt. Ez idő alatt a bevétel 21 millió forint volt, ebből 7 millió nyereségre és 2.800.000 forint kezelésre kiadott, az udvar kapott a haszonból 3.460.000 forintot, s a bérlő még így is 8 millió forint tiszta nyereséget vágott zsebre. Az osztrák tartományokban a lutri 1787-ben állami kezelésbe ment át. Ez időtől fogva 1896-ig beraktak a lutriba összesen 1140·8 millió forintot és ebből az államnak 432.700.000 forint tiszta bevétel jutott. Nyereségre 649.200.000 forintot fizettek ki, tehát a betett összegnek felénél alig többet 56·9%. A lutrit, amely a játékszenvedély felébresztésével annyi embert kergetett a züllésbe, épen a legszegényebb néposztályból, arra csábítva őket, hogy utolsó fillériket is a játékszenvedély molochjának torkába vessük, mint néprontó és az államhoz nem méltó bevételi forrást újabb időben sorra eltörölték az államok. Angliában már 1826-ban, nálunk 1897-ben. Most már csak Ausztriában és Olaszországban áll fenn.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsá-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyésztőterület: 62 hold = 73 hektár.)

Magvakból és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leíró katalógusok ingyen.

Postaszállítmányok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállítmányhoz „Mühle tanácsadója a kertművelésben”, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékelteik.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyereség-
részesedés.

„Dordrecht“

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utca 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.